یەکێتی نیشتمانی شێوەکارانی کورد

ئازاد شەوقی

هونەرمەند ئازاد شەوقی لە ساڵی (١٩٩٢)دا ئەم پرۆژەیەی بە چەند نوسخەیەک چاپ کرد و دانەیەکی لێ دایە من، مەبەستیشی جێبەجێ کردنی بوو لەلایەن حکوومەتی هەرێمی کوردستانەوە. بۆ ئەوەی ئەو بەڵگەنامەیەی هونەرمەند نەفەوتێ، بە پێویستم زانی لە ئەرشیفی تایبەتی خۆم دەری بهێنم و بیخەمە بەر دەستی خوێنەرانی گۆڤاری ڕامان.

سەرنووسەر

پێشەکی

دەمێک ساڵە بە ئاواتەوە بووم بۆم بگونجێ پرۆژەی بەرنامەی ئەم یەکێتییە دابنێم، مەبەستیش لە دانانی ئەم پرۆژەیە لە پێشدا لایەنی تیۆرییە، ئینجا لایەنە پراکتیکییەکەی. ئەمەیان بە دامەزراندنی یەکێتی دێتە دی.

ئاواتی دێرینمان بەهێزکردنی گیانی داهێنانە لە هونەردا لە پێناوی بەرزکردنەوەی هونەری کوردی، بە دروست کردنی بەرهەمێک دوور بێت لە سیاسەتی ڕۆژانە و گیانی نەمریی تێدا بجووڵێتەوە.

زۆر بەختیارم بەوەی شەرەفی دانانی ئەم پرۆژەیە بەر من کەوت و بەڵکو ببێ بە تیشکێک بۆ داگیرساندنی مەشخەڵی هونەری کوردی.

یەکێتی نیشتمانی شێوەکارانی کورد

یەکەم: پرۆگرام

١- نازناو: یەکێتییەکە بە (یەکێتی نیشتمانی شێوەکارانی کورد) دەناسرێ.

٢- یەکێتی نیشتمانی شێوەکارانی کورد هەر یەکە لە هونەرمەندە شێوەکارەکان و ڕەخنەگران لە هونەرمەندانی شێوەکار و خۆشەویستانی هونەرە شێوەکارییەکان دەگرێتە باوەش.

٣- بنیادی سەرەکی یەکێتییەکە وەک لای خوارەوە دەبێت تا کاتی بەستنی کۆنگرە، لە پێناو چەسپاندنی بنەماکانی و بۆچوونە پراکتیکییەکانی و کاروانی بەرهەمهێنان و بووژانەوەی:

سلێمانی: (٥) ئەندام لەگەڵ (٢) یەدەک.

کەرکووک: (٥) ئەندام لەگەڵ (٢) یەدەک.

هەولێر: (٥) ئەندام لەگەڵ (٢) یەدەک.

دهۆک: (٥) ئەندام لەگەڵ (٢) یەدەک.

دەستنیشان کردنی سکرتێری گشتی ئەم یەکێتییە و جێگرەکەی لە ڕێگەی هەڵبژاردنەوە دەبێت، پاشان پرۆگرامی گشتی یەکێتی دەخرێتە بەردەم کۆنگرە.

٤- یەکێتییەکە لە پارێزگاکان هەڵدەستێت بە دروست

کردنی دەستەی بەڕێوەبردن کە پێک دێت لە:
أ- سەرۆکی یەکێتی.
ب- جێگری سەرۆک.
ج- بەڕێوەبەری بەڕێوەبەرایەتی.
د- خەزنەدار.
هـ- لێپرسراوی ڕاگەیاندن.
و- دوو ئەندامی یەدەک.

کۆبوونەوەکانی ئەندامانی دەستەی بەڕێوەبردن بۆ گشت ئەندامان خولی دەبێت، ئەویش بە تێکڕایی دوو کۆبوونەوە لە هەفتەیەکدا، جگە لە کۆبوونەوە نائاسایی و کتوپڕەکان.

٥- هەروەها یەکێتییەکە لە پارێزگاکان بەرەو پێکەوەنانی لیژنەی باڵا هەنگاو دەنێت، لە پێناو بەڕێوەبردنی کاروبارەکانی و بە پێی چەند بنەمایەکی ورد و کاریگەر، ئەمەش لە ڕێی سەرۆکی یەکێتی و ئەندامەکانەوە دەبێت، ئینجا دەست دەکرێت بە چەسپاندنی لیژنەی باڵا دوای ئەوەی نەخشەی بۆ دەکێشرێت و ڕازی بوونی کۆنگرەی بۆ وەردەگیرێت، کۆبوونەوەی ئەم لیژنەیە خولی دەبێت لە هەر پارێزگایەکدا، کۆبوونەوەکان گشت ئەندامانی یەکێتی جارێک لە هەر مانگێکدا ئامادەی دەبن، جگە لە کۆبوونەوە نائاسایی و کتوپڕەکان، دانیشتنەکان لەلایەن بەڕێوەبەری بەڕێوەبەرایەتی یەکێتی دەنووسرێتەوە.

٦- ئەو سیمایانەی کە دەبێ لە ئەندامی یەکێتیدا بەدی بکرێ:
أ- پێویستە ڕەوشت و هەڵسوکەوتی باش بێت.
ب- پێویستە کۆڵنەدەر بێت، بەردەوام بێت، بە تەنگ کارەوە بێت، بەرهەمی زۆر بێت لە ڕووی جۆرییەوە، هەروەها لەلایەن جەماوەری کوردستانەوە هەڵسەنگێنرابێت.
ج- پێویستە کورد بێت بە نەتەوە، نیشتمانپەروەر بێت، دڵسۆز بێت بەرانبەر گەل و نەتەوەکەی، دژی ئاوات و هیوای گەلەکەی نەبێت.

دووەم: بۆچوونەکان

١- ئەندامی یەکێتی بۆی هەیە بەشداری لە لیژنە و نەقابە و کۆبوونەوە هونەرییە شێوەکارییەکان لە گشت سووچێکی کوردستاندا بکات.

٢- دەرگای وەرگرتن ئاوەڵایە بۆ گشت برادەران لە شێوەکار و ڕۆشنبیر و ڕەخنەگرە شێوەکارییەکان لە پێشانگەکان و لاوانی کورد و ڕێکخراوی ژنانی کورد لە چوارچێوەی بۆچوونە شێوەکارییەکان، لە ژێر ڕۆشنایی ئەم ڕێککەوتننامە و سیستەمە ناوخۆییەی لەلایەن لیژنەی ئامادەکردنەوە ئامادە کراوە، تا ئەو کاتەی دەست دەکرێت بە چەسپاندن و خستنە ڕووی سیستەمەکە بۆ کۆنگرە بۆ ئەوەی پشتگیری بکرێ و بڕیاری لەسەر بدرێ.

٣- یەکێتی نیشتمانی شێوەکارانی کورد ڕێکخراوێکی پیشەیی بێ لایەنە لە بۆچوونەکانی بە تەنگەوەیە بۆ لەباوەش گرتنی گشت شێوەکارە دیارەکان بە تایبەتی پێشانگەکانیان و تەرخان کردنی کۆشش و توانا هونەرییەکان بۆ خزمەت کردنی کورد و کوردستان لە بنیادی هونەری و کەلەپووری و شارستانی و ڕۆشنبیرییەکەی لە ڕێی کەناڵەکانی هونەرە شێوەکارییەکان.

٤- ئامانجی یەکێتی لە بۆچوونەکانی ئازادی و دیموکراتی و ئاشتی و بنیادنان و لەبەرچاوگرتنی ئەو پێشکەوتنانەی بەسەر گێتی شێوەکاریماندا هاتووە لەسەر ئاستی کورد و گێتی و شان بەشان ڕۆیشتن لەگەڵ ئەم پێشکەوتنانە لەژێر ڕۆشنایی ئەو توانایەی کە لەبەردەستدایە.

سێیەم: بنەماکانی کارکردن بۆ یەکێتی

١- دەستکەوتنی پشتگیری کردنی بەرەی کوردستانی بۆ ئەم یەکێتییە لەپێناو جێبەجێ کردنی کاروبارەکانی.

٢- دەستکەوتنی پشتگیری کردنی پارتە نیشتمانی و کۆبوونەوە ڕۆشنبیری و هونەری و مرۆڤایەتییەکان بۆ ئەم یەکێتییە.

٣- دەستکەوتنی پشتگیری کردنی ڕۆشنبیر و هونەرمەند و بێ لایەنەکان بۆ بۆچوونەکانی ئەم یەکێتییە.

چوارەم: ئەو دروشمانەی کە یەکێتی بەرزیان دەکاتەوە و لەژێر سێبەریان هەڵدەستێت بە جموجوڵ و جێبەجێکردنی کاروبارەکانی لەسەر هەردوو ئاستی ناوخۆیی و جیهانی لەپێناو بەدی هێنانی ئامانجە گشتییەکانی، ئەم دروشمانەش وەک لای خوارەوەن:
أ- هونەر بۆ مرۆڤایەتی.
ب- هونەر لە پێناو سەربەرزی مرۆڤایەتی.
ج- هونەر لە پێناو سەربەستی.
د- هونەر لە پێناو سەربەخۆیی.
هـ- هونەر لە پێناو یەکسانی.
و- هونەر لە پێناو ژیانێکی هاوبەشی بە کۆمەڵ.

ئەم دروشمانە گشتیان بەرزکراونەتەوە لە پێناو لەتوانابوونی هەموو ئەو بنەما ژیانییە جوانانەی کە پێوەندییان بە مرۆڤایەتییەوە هەیە لە ڕووی وەدی هێنانی ئاشتی و بنیادنان و بەرزکردنەوەی ئاستی مرۆڤایەتی و هەموویان لەڕێی یەک جۆگەوە دەڕژێنە ناو گشت ئەو

جۆگە مرۆڤایەتیانەی کە لە کرێکار و جووتیار و ڕۆشنبیر و هەموو چینە کوردییە زەحمەتکێشەکاندا بەرجەستە دەبێت. لەبەر ئەوەی یەکێتییەکە بڕوای هەیە بەوەی ئەو هونەرەی ئاستی ئادەمیزاد بەرز دەکاتەوە بەرەو ڕێگای ئازادی، ئازادی بیروباوەڕ، ئازادی کارکردن.. دەبێتە هۆی ڕزگاربوونی کۆمەڵگا و وەستانی لە ڕووی دڕندایەتی و ئازادبوونی لە کۆیلایەتی خراپە و زیندەبەچاڵ کردن و خنکاندن، یەکێتی بڕوای بەوە هەیە کە هونەری مرۆڤانە کاتێک ڕزگاری دەبێت لەم هەموو کۆت و زنجیرە ترسناکانە هیچ ئامانجێکی نییە تەنیا گەڕانە بەدوای ڕاستی و چاکە و جوانیدا.

فەلسەفەی یەکێتی وەک ئامانجێکی مرۆڤانە سوورە لەسەر بەرقەرارکردنی یەکسانی لە نێوان تاکەکانی کۆمەڵگادا، بە جۆرێک یەکسانی کۆمەڵایەتی هاوبەشە، ئەم ژیانە هاوبەشە یەکێکە لە گرنگترین ئەو بنەمایانەی کە بنیادی کۆمەڵگای دیموکراتی متمانەی دەکاتە سەر.

یەکێتی بە هەموو دڵسۆزییەکەوە کار دەکات لە پێناو ئاراستەکردنی تێڕوانینەکان بەرەو سروشتە جوان و ڕەنگین و بێ هاوتاکەی کوردستان و سوود وەرگرتن لە سامانە سروشتییەکەی، چونکە سروشت خۆی لە خۆیدا ژیانە.

یەکێتی پەیامە وردەکەی لە ڕێگەی هونەرەوە بۆ جەماوەر جێبەجێ دەکا، ئەویش بە هەڵسان بە هەڵمەتی خۆئامادەکردن لە پێناوی بووژانەوەی سامانی مرۆڤایەتی، لە ئامانجە پیرۆزەکانی کێشانی هێڵی پانە بۆ پتەوکردنی ژیانی دیموکراتی لە هەموو کات و شوێنێکدا.

پێنجەم: ئاوات و تێڕوانینەکانی یەکێتی لە پێناو بەڕێوەبردنی کاروانی ڕۆژانەی ئێستا و دوارۆژ لەژێر تیشکی ئەو توانایەی کە لەبەردەستدا هەیە.

١- دراو.
٢- ڕێگەکانی دەستکەوتنی دراو.
٣- چۆنیەتی خەرج کردنی.
٤- بەرپرسیاریەتی بەڕێوەبەرایەتی دارایی.
٥- ڕۆژنامەی یەکێتی لەگەڵ گۆڤارە هونەرییەکەی.

٦- پێوەندی کردن بە یەکێتی شێوەکارانی جیهانی، بۆ قایل بوون بە ئەندامێتی هونەرمەندی شێوەکاری کورد لە چوارچێوەی ئەندامانی و شوێنی یاسایی بدرێتێ و سوود وەرگرتن لەو دەسکەوت و یارمەتیانەی کە ئەم یەکێتییە نێودەوڵەتییە پێشکەشی ئەندامانی دەکات، بۆ نوێنەرایەتی کردنی یەکێتی شێوەکارانی کورد لە شوێنە هونەری و ڕۆشنبیرییەکانی، سەرەڕای گەیاندنی دەنگی شێوەکارانی کورد بەم یەکێتییە جیهانییە لە ڕێی هۆیەکانی ڕاگەیاندن و تەلەڤزیۆن و گۆڤار و ڕۆژنامەکان و ئێزگەکانی، هەروەها بەهۆی کۆنگرە و فیستیڤاڵ و پێشانگا جیهانییەکانیشەوە.

٧- دروست کردنی ئۆردوگای بەرهەمهێنان بۆ هونەرە شێوەکارییەکان لە ناوەوەی کوردستاندا و کردنەوەی پێشانگای گشتی هاوبەش بۆ کارە باش و دیارەکان وەک بەروبوومی کارکردن لە ناو ئەم ئۆردوگایانە و ئاگادارکردنەوەی لایەنە کوردییە لێپرسراوەکان بە گرنگی و سوودی ئەم ئۆردوگایانە، بۆ بەدیارخستنی توانای هونەرمەندی شێوەکاری کورد لە بوارەکانی بەرهەمهێنان لە یەکێک لە لایەنە هەرە ناسکەکانی ژیان کە ئەویش داهێنانە لە پێناو جوانکاریدا.

٨- یەکێتی بایەخێکی زۆر بە کەلەپووری میللی و فۆلکلۆری هونەری شێوەکارییەکان دەدا و کار لە پێناو بەدیارخستن و پەرەپێدان و بە ئەرشیفکردنی ئەم لایەنە دەکا، هەروەها پاراستنی، هەوڵ دەدات بۆ کردنەوەی پێشانگای هەمیشەیی و گەڕۆک بۆ ئەم دوو بابەتە، هەروەها کار دەکا لە پێناو هاندانی کارە دەستییە میللییەکان، کوڵین لەسەر دار و کارەکانی مافوور و لباد و گوڵ و جلوبەرگ و چنین و نەخش کردن و قوڕکاری (سیرامیک) و هونەری بیناسازی میللی کوردی.

٩- پێناساندنی هونەرمەندە شێوەکارییەکانی کوردستان بە یەکتری و بەستنی فیستیڤاڵی خولی هەر جارەی لە پارێزگایەکدا، بۆ پتەوکردنی پێوەندییەکان.

١٠- جێبەجێ کردنی ئەم هاریکارییە لەگەڵ برادەران لە دەرەوەی کوردستاندا، لە ڕێی کۆبوونەوە ڕۆشنبیری و شارستانییە مرۆڤایەتییەکان و بەهێزکردنی پێوەندییەکانی هاوبەشی کردنیان وەک میوان لە ئۆردوگای کارکردنی هونەری لە ناوەوەی کوردستاندا.

١١- بانگکردنی ڕۆژنامەنووسان لە دەرەوە بۆ ئەوەی شایەتی لەسەر توانای هونەرمەندە شێوەکارەکان بە تایبەتی و هونەرمەندان بە گشتی بدەن.

١٢- بایەخدان بە جلوبەرگی کوردی بە هەموو جۆرەکانییەوە، چونکە ئەم کارە سیمایەکی دیار دەدات بە گەلان کە نەتەوە و ڕەگەزی دەنوێنێت، بێگومان بایەخدانیش بەم دوو لایەنە بەشێکە لە پێوەندی لەگەڵ کەسایەتی نیشتمانی.

١٣- پێشکەشکردنی زۆرترین پێداویستییە شێوەکارییەکان بۆ دەزگاکان، بەتایبەتی باخچە نەتەوەییەکان - کشتوکاڵ - دارستان و دەزگاکانی گەشتوگوزار و کارباری ئوتێلی و... تاد.

١٤- بەهێزکردنی پێوەندییە هونەرییەکان لەگەڵ ڕێکخراوی یونسکۆی ڕۆشنبیری گەر بلوێ، ئەویش لە ڕێی کەناڵەکانی دەزگا ڕۆشنبیرییە مرۆڤایەتییەکان لە جیهاندا.

١٥- ئەرشیفکردنی کاری هونەرمەندان و بەرهەمەکانیان و بیبلۆگرافیایان و تۆمارکردنی بە شێوەیەکی بابەتی و ورد.

١٦- ئەرشیفکردنی کاری هونەرمەندە شێوەکارییە شەهیدەکان و کردنەوەی مۆزەخانەیەکی هەمیشەیی لە هەر پارێزگایەک بۆ ئەم کارانە، وەک دڵسۆزی و ڕێزلێنانێک بۆ ئەم مەزنانە.

١٧- کارکردن لە پێناو کۆکردنەوە و ئەرشیفکردنی هەموو پێداویستی و تابلۆ و کەرەستە و نامە هونەری و نووسین و تۆماری هونەرمەندە شێوەکارییە کۆچکردووەکان و پارێزگاری کردنیان وەک ڕێزلێنانێک لە ئێمەوە بەرانبەر گرنگی ئەم کار و کەرەستانە، گەلێک لە داواکاران بۆ لێکۆڵینەوە هونەرییەکان دەتوانن وەک سەرچاوەیەکی زانستی و هونەری متمانەی لەسەر بکەن.

١٨- کردنەوەی پێشبڕکێیەک بۆ دانانی نەخشە بۆ دروشمی یەکێتی نیشتمانی شێوەکارانی کورد.

١٩- دەستنیشان کردنی ساختمانێک بۆ یەکێتی لەگەڵ تەرخانکردنی ئەو پێداویستیانەی کە ڕێگا پیشاندانی شێوەکاری و وەرشەیەک بۆ کارە قوڕییەکان (سیرامیک) و پیشانگایەکی هەمیشەیی بۆ کارە باشە هەڵبژاردراوەکانی تێدا بێت.

٢٠- دەرکردنی سیپارەی سیستەمی ناوخۆ و چاپکردنی و بڵاوکردنەوەی و چەسپاندنی هیوا و تێڕوانینەکانی لە ڕێی ئەم سیپارەیەوە.

٢١- پێکەوەنانی کارمەندی بارەگا لەمانەی خوارەوە:

أ- وەرگێڕێکی عەرەبی - کوردی لەگەڵ ئامێرێکی تایپی کوردی.

ب- وەرگێڕێکی عەرەبی - ئینگلیزی لەگەڵ ئامێرێکی تایپی ئینگلیزی.

ج- کرێکارێکی فۆتۆکۆپی - لەگەڵ ئامێرێکی فۆتۆی تازە.

د- لێپرسراوێکی ئەرشیف.

هـ- لێپرسراوێک بۆ کارەکانی نووسین و تۆمار و پۆستەر.

و- وێنەگرێکی سینەمایی فۆتۆگرافی.

ز- دارتاشێکی هونەرمەند.

١٩٨٩ - سلێمانی